

Žižkovské listy

Čtvrtletník Klubu přátel Žižkova

Číslo 36, prosinec 2007

foto: http://imnimg.cz

Ta divná dobrá moc svou sílu dá mi
a věrně povede můj každý krok.
Jí obklopen i dnes chci býti s vámi
a s vámi prožít tento nový rok.

Mé staré srdce ještě prudce buší
a těžce nese zlobu těchto chvil;
ach, Pane, podej vyplašené duši
svou spásu, již jsi pro ni připravil.

Své tiché světlo, jež se jasně skvěje,
nech teple prozařovat naši noc
a dej, ať smíme spatřit obličje
svých milých, které provází Tvá moc.

Dietrich Bonhoeffer

ÚROČÍ 100 LET OD DAROVÁNÍ POZEMKU NA ÚTKOVĚ

Nápis na Žižkově vrchu v Praze poblíž gloriety nám říká: „... tu jdeme mezi mohylami vítězů, ale ne po hrobech poražených.“ Tato prostá slova na paměť husitských bojovníků, kteří tu pod vedením Jana Žižky z Trocnova v r. 1420 porazili velkou přesilu křesťáckých vojsk, nás inspirují k tomu, abychom se zastavili na jednom z nejslavnějších míst v dějinách Prahy.

Hora Vítkov vytvářela svou polohou podmínky pro postavení hradu. Avšak stála mimo město a tak až do počátku 15. století nesehrála v historii města žádnou významnější úlohu. Ve starých pramenech je poprvé zmiňována v r. 1318 pod jménem Vítkov (mons Vitkonis, Witkenberg). Možnosti postavit na Vítkově třetí pražský hrad, který by chránil Prahu, nebylo nikdy využito.

V roce 1420 bitva husitů na Vítkově pod Žižkovým vedením byla nejvýznamnějším případem vojenského využití této dominantní výšiny v bojích o Prahu. Že se na tuto důležitou událost nezapomíná, dokazuje vznik spolku v roce 1882 pod názvem „Spolek pro zbudování Žižkova pomníku“. Postupem let, po rozsáhlejších jednáních dnes už zde stojí odevšad viditelná budova památníku. Památníku národního osvobození, která je připomínána jako Gottwaldovo - v našich podmínkách kuriózní - mauzoleum. Nečekaně mnoho lidí nezná, nebo nevnímá historii budovy. A nečekaně mnoho lidí vnímá budovu jako dílo komunistického režimu. Zamysleme se a zopakujme si celý příběh, jak tomu bylo opravdu. Za toto dědictví otců převzalo nyní odpovědnost Národní muzeum. Převzalo ji jako výzvu. Výzvu k proměně objektu, také výzvu k určité proměně sama sebe, nás samých.

Na počátku tohoto vyprávění je soutěž na pomník Jana Žižky z Trocnova na hoře Žižkově. Proběhla v roce 1913. Návrhy však nebyly využity, ale bylo definitivně nalezeno místo, které se stalo brzy staveništěm. Úkolem byl nejen sám pomník. Bylo třeba řešit úpravu celého terénu vrchu Žižkova, změnit dosud jen pusté místo mezi Karlínem a Žižkovem v novou dominantu Prahy.

V roce 1907 k 25. výročí založení Spolku pro zbudování Žižkova pomníku došlo spolek od města Žižkova pozemek na vrchu Vítkov. To bylo před 100 lety.

Dne 8. listopadu 1928 za účasti prezidenta Tomáše G. Masaryka byl položen základní kámen k Památníku národního osvobození. O rok později proběhla hrubá stavba Památníku. Skončila v roce 1932. Další práce na interiéru pokračovaly 6 let. V r. 1932 předložil sochař Bohumil Kafka návrh na Žižkovu sochu. Tento projekt byl v Paříži odměněn prestižní Velkou cenou.

V letech 1936 až 1938 zpracoval sochař Karel Pokorný pro Památník rozličné mramorové reliéfy: Útok, Obrana, Umírání a Smrt - Oběť.

V roce 1941 dokončil B. Kafka i v podmínkách okupace sochu Jana Žižky a připravil ji k odliči.

Po odchodu německých okupantů stát převzal budovu ve zřehovaném stavu. Idea objektu sice zůstávala více méně stále stejná, přibyla však úloha učít památku padlých právě skončené války. Památník se nově stal hostitelem hrobu neznámého vojína. Původní na Staroměstské radnici v kapli byl zručen a zničen. Architekt Závorka znovu řešil nové rozšíření budovy.

V roce 1950 byla socha Jana Žižky z Trocnova slavnostně odhalena.

V roce 1953, po smrti komunistického prezidenta Klementa Gottwalda, bylo v památníku vystaveno jeho nabalzamované tělo.

V letech 1953-1958 vytvořil Josef Malejovský vstupní vrata.

V r. 1955 byla zpřístupněna Síně Sovětské armády. Byla vyzdobena mozaikami Vlad. Sychry, osazena vraty Jana Kavana a Jana Simoty.

R. 1962 byly těše zpopelněny ostatky Klementa Gottwalda.

V r. 1991 byly odvezeny poslední ostatky pohřbených.

v roce 2000 na podzemí převzala budovu Národní muzeum a v polovině dalšího roku po věřilo vedení Národního muzea své Oddělení novodobých českých dějin zpracováním nové koncepce památníku.

Objekt i místo si to po letech skutečně zaslouží. Rekonstrukce má být vytvořena prostřednictvím muzejní podstaty nové koncepce - expozice moderních národních dějin. Výběrové řízení na projekt rekonstrukce stavby vyhrál Atelier architektů Tomáše Santycho, autorem projektu nové expozice je arch. Petr Vsetečka s Ateliérem FKANSAT. Zhotoviteli stavební části budou společnosti Hochtief a Gemma Art, které letos 22. května Památník převzaly. Mj. bude zasklen podchod před vstupem k hrobu Neznámého vojína, vybourá se vestavba tzv. Gottwaldova mauzolea včetně technického zázemí v podzemí část podzemního a první nadzemní podlaží budou proměněny na expoziční prostory s výrazným použitím multimediálních efektů zvuku a světla. Druhé nadzemní podlaží bude určeno koncertům, divadelním představením a akcím, které budou vždy v určitém spojení s muzejní expozicí. Zevně se objekt přilíší nezměněn, snad nejvíce v tom, že na východní straně střechy bude vybudována kavárna s výhledem na Prahu.

foto: www.vizkovi.cz

Socha Jana Žižky z Trocnova

je samostatnou kapitolou dějin české monumentální plastiky. Na vrchu Žižkova měla původně stát právě jen Žižkova socha. Ani po vypsané soutěži nebylo však o tom rozhodnuto. Myšlenka byla Památník jako pozadí sochy, socha jako součást architektury. To vše vzniklo až v řadách legionářů. Další soutěže takto orientované proběhly v letech 1924 až 1927. Ani tehdy nebyli vítězové. Myšlenka v nich však krystalizovala, socha se stala součástí projektovaného památníku.

Soutěž vešla do dějin českého výtvarného umění a do dějin architektury. Žižka byl určitě tématem nejen výtvarným. Do jeho podoby se promítla představa národa, jak byl Žižka viděn. Umělci i veřejné mínění vnímali ho z hlediska národních dějin. „Otcí“ Žižkovy podoby byli Alois Jirásek a Mikoláš Aleš a jejich filosofie českých dějin. První cena zatím nebyla udělena, oceněny druhým místem byly ještě tři návrhy: Jana Štursa, Jana Koléry a Františka Břilka, i Vojtěcha Sapíka a Čeňka Vořecha. Návrhy nebyly využity. Bylo však definitivně nalezeno místo, které se stalo později staveništěm. V roce 1907 darovalo město Žižkov tento pozemek Spolku pro zbudování pomníku Jana Žižky při příležitosti 25. výročí svého vzniku.

Na Žižkovu sochu si Vítkov musel počkat. Po dalších dvou soutěžích stále nespokojený sbor porotců přímo oslovil tři sochaře starší generace: Ladislava Šalouna, Jana Mařatku a Bohumila Kafku. Ten se v mnoha ohledech inspiroval Myslbekovým pojetím sochy sv. Václava. Kafkova skica se stala předlohou pro monumentální bronzovou jezdeckou sochu. Deníky, které si Kafka pečlivě vedl, přibližují snahu o dokonalost a historickou věrnost. V konzultacích se sochařem se vysílali historikové i hupologové – kůň „amodet“ byl vybrán ze státních hřebčinců.

Socha vznikala ve zvlášť k tomu postaveném ateliéru na Ořešence. Socha nebyla přijata jednoznačně. Kolem jejího pojetí se rozhořel veřejný spor mezi zadavatelem a autorem. Kafka však sochu i v podmínkách německé okupace v roce 1941 dokončil a připravil k odliší. Teprve po jeho smrti, po válce, byla socha dokončena. Slavnostně byla odhalena 14. července 1950 už ve zcela jiných ideologických souvislostech.

V současné době bude i tato socha restaurována. Při jejím průzkumu byly odhaleny dva vážné problémy. V bronzových odlitcích koňských nohou je železobetonová konstrukce. Protože do ní léta zatékalo a srážela se v ní voda, která zamrzala, kopyta jsou rozpraskaná. Na soše se musí vyměnit také zrezivělé ocelové šrouby. Restaurování sochy by Národní muzeum chtělo svěřit firmě, která bude vybrána v samostatné soutěži. Měla by být vyhlášena v roce 2008.

Bronzová socha od Bohumila Kafky, která je součástí budovy, je vysoká devět metrů a váží 16,5 tuny. Její rekonstrukce by měla skončit v říjnu 2009.

Foto: www.dejepis.com

O využití Národního památníku

na Vítkově v Praze 3 se debatovala řadu let. Stěžejní myšlenkou pro budoucnost tohoto subjektu se nakonec ukázala idea Národního muzea v budovách v něm expozice o české státnosti. K její realizaci tato státní instituce, která je od roku 2001 správcem uveřejněné památky, letos obdržela stavební povolení, především však potřebné dotace, neboť finanční zajištění akce do roku 2009 figuruje v příslušném usnesení vlády. Hlavním úkolem rekonstrukce je Památník rehabilitovat a revitalizovat.

Dnes má muzeum jasnou vizi budoucnosti Památníku, cílem je vytvořit zde příjemné a otevřené místo, kde bude mít široká veřejnost možnost seznámit se prostřednictvím nejmodernějších muzejních metod s našimi novodobými dějiny a vnímat tak symboliku národní kulturní památky ve všech souvislostech. Památník však mimo svoji muzejní podstatu bude i též nabízet i další kulturní aktivity a služby. K naplnění tohoto cíle pomáhá revitalizace okolního parku a budování „Nového spojení“, které zjednoduší dostupnost vrchu Vítkova.

Oba tubusy nových tunelů

Nového spojení pod Vítkovem by měly být proraženy snad již koncem tohoto roku. Ihned poté budou kladeny koleje a zahájen zkušební provoz. Koleje se ostatně v tunelech nacházejí i v průběhu stavby, protože hornina z ražby byla z tunelů odvážena železničními vagóny.

Zprůjezdění trati ale musí vyčkat na kompletní dokončení všech souvisejících staveb, jak mezi hlavním nádražím a západními portály, tak návazných estakád a rozpletů nových tratí od východních portálů směrem k prostoru Pod Krejčárkem a dále k Vysočanům.

Předběžné odhady o opravované harmonogramy zprovoznění hovoří o roce 2009, některé i o konci roku 2008.

Podobně také Hlavní město Praha, jako vlastník a správce ostatních pozemků na kopci, připravuje regeneraci vrcholových partií parku. Tato se zatím nebude týkat příjezdové osy s alejí, ani spodních úbočí, sousedících se železničním tělesem, nicméně je připravována koncepčně pro zcela nový aktivní druh užívání hřebene a svahů, hlavně pro oddych a aktivní rekreaci obyvatel z blízkého okolí, ale i návštěvníků Památníku, projdějících cyklistů a turistů bruslařů či dalších výletníků. Celý koncept vychází z vítězného soutěžního návrhu architektů Vavřina a Turka, vybraného v roce 2000 zástupci městské části i magistrátu.

Na opuštěném tělese Turnovské trati bude po otevření nových tunelů zbudována městská cyklostezka.

Foto: www.lexikonihospod.cz

Zpracovala Jiřina Polanecká
Prameny: Internet.

Pavel Měřil, Národní osvobození č. 18, 30. 8. 2007
Ing. arch. Zdeněk Fikar, Odb. územního rozvoje ÚMČP 3,
Oldřich Mahler, Vítkov 1420 - Žižkov dnes

Z veselých vzpomínek Žižkováka: Koleda

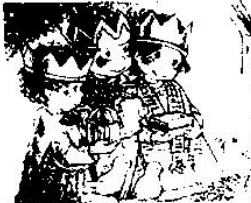
Byl jsem také slavný, docela obrázek byl v novinách, jak jedeme v kočáře s panem kanovníkem ku svěcení základního kamene ke kostelu Krista Krále ve Vysočanech. Bylo to na pozvání barona Freye, majitele mlékárny ve Vysočanech. V rámečku jsme byli také pobožně. Posadili nás v přízemí a dostali jsme mléko a koláče. Pan kanovník jako si čtenel navštívil pana barona v jeho pokojích. Také jsme chodili koledovat jak o Vánocích, tak o Velikonocích i na Tří krále. Pan farář, kanovník Procházka, by nám to neodpustil, kdybychom nepřišli pro koledu. Museli jsme počkat, aby si tu koledu celou vyslechl. Každý jsme dostal 5 korun,

a pan kaplan Škrdlant se vždy ptal: „Kolik vám dal farář?“ Když se dověděl od nás, že pět korun, tak povídal: „To já vám dám také pět korun!“ Druhý kaplan Hošek nám přidal podle svého. I kostelník se dal vidět. Jako správný koledník jsme byli ustrojeni jako králové, nebo podobně, v komžích. A Tři krále jsme zvonili s kaddelnicí. Tu koledu znáte i tu na Štěpěna, ale můj tatínek mne naučil ještě nějakou lumpárnu. „A já malý koledníček, přišel jsem k vám pro trůnček, trůnček mi dejte, nic se mi nesmějte. Budete li se smát, skutek uhlídáte, že vám hrnce rozbuje, co v polici máte!“ – To bylo spíše uhňívání nežli koleda, ale copak mě můj tatínek něco jiného mohl naučit? Pan kanovník se usmíval a spokojen povídal: „My řádné hrnce v polici nemáme!“ Ale jistě jako vždy si to zapsal do kroniky. Že nás děvčata obdivovala, když jsme

se tak důstojně v oltáře chováli a čekala na nás někdy, aby si s námi pohovořila, aby zjistila, jestli jsme také veselí. S Bětuškou Mornstainovou a Jirínkou jsme chodili na procházku na hřbitov, zastavili u známých hrobu, pomodlili se a prošli až domů na Žižkov. Bylo to radostné, hezké dětské kamarádství. Jiné obdivovatelky nám neřekly nic, jen po nás koukaly, jací jsme důstojní v oltáře, ale až ve stáří po setkání zase na hřbitově mi jedna docela nenuceně řekla, že na mne myslela, a zůstala svobodná... (Snad za to nemohu!)

I ministranti měli organizaci, kterou založil Pater Metod Klement, OSB. Velký znalec a přítel mládeže, chtěl z ministrantů udělat správné kluky a uctivé služebníky oltáře. Všude se mohou věřit vřelými nezbodové, ale příklady táhnou. Organizace dostala jméno LEGIO ANGELICA. Postupně se do organizace hlásili ministranti z celé re-

pubiky. Byl jsem mezi prváky. V každém kostele byla družka, kterou vedl některý starší hoch. Jednou za měsíc bylo celkové setkání v Emmausích, v kapli sv. Kosmy a Damiana, je starší než kostel – Emmauzský chrám. Pater Metod byl hned při příchodu obklopen Klukama, kteří na něj volali „Pater, Pater!“ On uněl každému něco říct, pohladil, usmíval se, žertoval, snad právě tak, jak to dělal Don Bosco! V kapli jsme poslouchali kázání a rádo, vždyto bylo pro nás u nás. Byli jsme ueradi, když skončili, i když mluvili al bodnu. Pak byla pobožnost zakončená Svatováclavskou písní, která se

KLUB PŘÁTEL ŽIŽKOVA

Blahoslavova 2, Praha 3 – Žižkov

UÁS SRDEČNĚ ZVE:

U úterý 18. prosince 2007

v 16.30 hodin

VÁNOČNÍ POSEZENÍ

s povídáním a hudbou

Milí přátelé,

prožili jsme spolu další rok v běhu světa.

Děkujeme Vám všem, že jste přicházeli, tvořili kulturní a přátelské společenství. Snad jste si odnášeli i trochu radosti a poučení.

Šťastnou nohou vykročíme dále. Přejeme Vám hodně síly a trpělivosti, kousek štěstí a hodně zdraví.

Krásné V Á N O Č E

a přes všechny těžkosti také úspěšný N O U Ý R O K!

Přeje

Ugbor KPŽ

Žižkovské listy, občasník Klubu přátel Žižkova, čísl. 0 36.
Sestavila Jiřina Polanecká, redakčně upravila Ivana Jenišťová.
Grafická úprava a tisk Denisa Halašová. Pro vlastní potřebu vydal
v prosinci 2007 KPŽ, Blahoslavova 2, 130 00 Praha 3, tel. 222 714 180

www.zizkov-praha3.info